

РАРИТЕТНІ ВИДИ ФАУНИ ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА «МЕДОБОРИ»

У статті наведено інформацію про природні особливості території природного заповідника «Медобори» та їхнє історичне значення у формуванні біотичного різноманіття Західного регіону України. Оцінено сучасний стан вивчення тваринного світу його території та вказано, яке значення вона має для збереження регіональної фауни. Проведено детальний аналіз міжнародних охоронних списків, чинних на території України, а також видів тварин із Червоної книги України (третє видання). У результаті проведеного аналізу встановлено, що особливий охороні на території заповідника підлягають 41 вид ссавців, 187 – птахів, 18 – земноводних і плазунів, 4 – риб, 30 – членистоногих, 1 вид молюсків. Усього в міжнародних охоронних списках налічується 281 вид тварин, що становить 11% від достовірно встановленого на цей час видового багатства фауни заповідної території, яка включає 2566 видів. На заповідній території охороняється більше ніж 63% від встановленого видового багатства фауни хребетних, або – 251 вид із 396 відомих.

Ключові слова: природний заповідник, раритетні види тварин, Товтри.

Товтрове пасмо – надзвичайно цікаве геолого-морфологічне утворення в рельєфі Волино-Поділля. Історично – це підводний риф, сформований у прибережній зоні давнього Сарматського моря 15–18 млн. років тому. Орографічно, у сучасному рельєфі, воно чітко виражене на поверхні у вигляді вузького (шириною 3–5 км) дугоподібного ланцюга невисоких горбів загальною довжиною 280 км [7].

Найкраще Товтрове пасмо виражене в серединній його частині (від м. Скалат Тернопільської області до м. Кам'янець-Подільський на Хмельниччині, де абсолютні висоти досягають 413 м н.р.м. (г. Бохіт) і більше. Із західної сторони воно має вигляд невисоких гір.

Саме тут, на відтинку приблизно 40 км (від с. Городниця Підволочиського району до с. Личківці Гусятинського району на Тернопільщині), заходиться територія природного заповідника «Медобори», утвореного 8 лютого 1990 року [7].

Товтрове пасмо вкрите мозаїкою лісових, степових, лучно-степових та лучних угруповань, які чергуються залежно від умов їх формування, часто утворюючи складні формації. Знаходячись у басейні р. Збруч, пасмо історично відіграє роль одного з головних шляхів міграції понтійських видів фауни з басейну Дністра в північному напрямку до Центральної, Східної та Західної Європи [7].

Для багатьох видів тварин старовікові природні лісові угруповання на найбільш збереженій території Товтрового пасма – Медоборах є рефугіумом, де реліктові види локально збереглися під час останнього зледеніння [7].

Велике біорізноманіття цієї території пов'язане з гетерогенністю природних умов, яка обумовлена тривалим історичним періодом господарського освоєння придатних для сільськогосподарського використання пологих схилів. Це спричинило майже повне знищення лісів, степових, лучно-степових, лучних та болотних біоценозів по обидва боки Товтрового пасма. Нерозораними залишилися лише непридатні для ріллі круті схили, але й вони зазнали значного антропогенного впливу внаслідок викошування трави та випасання тварин. Незважаючи на це, нерозорані, хоч і трансформовані ділянки стали прихистком для великої кількості аборигенних видів флори й фауни, залишаючись єдиним місцем їх виживання.

Зважаючи на велике різноманіття та високу чисельність рідкісних, ендемічних і реліктових видів рослин і тварин, починаючи з середини вісімнадцятого сторіччя Медобори

привертати до себе увагу великої кількості дослідників. Найдавніші дані про фауну території Західного Поділля належать А. Вержейському (Wierzejski, 1867). Працювали тут М. Ломницький (Lomnicki, 1870, 1877) та М. Новицький (Nowicki, 1868), А. Вержейський і Е. Незабітовський (Wierzejski, 1868, 1874; Niezabitowski, 1899).

У середині ХХ ст. з'являються дані про комах цієї території в працях В. Лазорко (1967). Знахідки раритетних видів та збереженість їх місць проживання лише посилювали інтерес науковців до цієї території, який не згасає й до тепер. Саме це й стало причиною систематичних досліджень у другій половині двадцятого сторіччя, коли визріла та знайшла наукове обґрунтування думка про необхідність створення на найбільш збереженій частині Товтр природного заповідника «Медобори», покликаною зберігати та вивчати наявне тут біорізноманіття. Після його створення вивчення фауни знову активізується.

Матеріал і методи досліджень

Упродовж майже тридцятилітнього періоду існування заповідника було досить детально досліджено окремі групи фауни цієї заповідної території [7]. Це стосується насамперед багатьох груп безхребетних тварин. Працівниками наукового відділу заповідника проведено велику роботу щодо вивчення хребетних тварин, а також зібрано велику ентомологічну колекцію. Розпочато вивчення особливостей тваринних угруповань. На сьогодні на території та у найближчих околицях заповідника виявлено 1 вид прісноводних губок, 79 видів моллюсків, 32 – багатоніжок, 2170 – комах, 15 видів риб, 11 – земноводних, 7 – плазунів, 197 – птахів, 55 – ссавців [2, 3, 4, 5, 6, 7].

Цінність кожної природоохоронної території прямо залежить від багатства рослинного і тваринного світу. Результати досліджень указують на досить важливе значення заповідної, хоч і невеликої за площею, території для збереження регіональної фауни. Нижче наведено співвідношення видового складу тварин Тернопільщини [8] до відомих на сьогодні на території заповідника (табл. 1).

Таблиця 1

Співвідношення кількості видового складу тварин Тернопільщини та природного заповідника «Медобори»

	Тернопільська обл.	Природний заповідник «Медобори»	% до регіону
Риби	45	15	33,3
Земноводні	11	11	100
Плазуни	10	7	70
Птахи	283	197	70
Ссавці	62	55	89

Наведені дані наочно підтверджують важливість заповідної території для збереження регіональної фауни, адже тут знаходиться 100% фауни земноводних, 89% від всіх ссавців Тернопільщини та по 70% плазунів і птахів. Незважаючи на невелику площу води, на його території виявлено 33,3% регіональної фауни риб.

Особливу цінність заповідної території становлять види, які з різних причин опинилися на межі зникнення. У таблицях 2, 3, 4, 5, 6 наведено перелік усіх відомих на сьогодні тварин заповідника «Медобори», які знаходяться в міжнародних охоронних списках та в Червоній книзі України (третє видання), за винятком категорій видів Бухарестської конвенції. Наведено лише види, які зазначені в природоохоронних документах та яким присвоєну певну категорію. У таблицях використано такі скорочення:

МСОП – Червоний список Міжнародного союзу охорони природи;

ЕС – статус видів згідно європейських червоних списків. Для ссавців – за The Status and Distribution of European Mammals (2007), птахів – за Birds in Europe (2004), плазунів – за European Red List of Reptiles (2009), амфібій – за European Red List of Amphibians (2009). Для

груп, по яких нові списки ще не завершено або взагалі не існують (напр., риби, безхребетні), наведено старі категорії за списком 1991 р. (European Red List., 1991);

БЕ – Бернська конвенція («2» – Додаток II, «3» – Додаток III);

БО – Бонська конвенція («1» – Додаток I, «2» – Додаток II); види, які мають позначки *, додатково охороняються самостійними угодами EUROBATS, AEWA, ACCOBAMS;

ВА – Вашингтонська конвенція, CITES («1» – Додаток I, «2» – Додаток II);

ЧУ – Червона книга України (2009): «ЗН» – зниклий; «ЗП» – зниклий у природі; «ЗК» – зникаючий; «ВР» – вразливий; «РД» – рідкісний; «НО» – неоцінений; «НВ» – недостатньо відомий [9].

Українські назви тварин подано відповідно до списку, затвердженого комісією із зоологічної термінології Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України.

Латинські назви ссавців у переліку наведено за III виданням «Mammal species of the world» (2005).

Результати досліджень та їх обговорення

Ссавці

У сучасній фауні ссавців України налічують близько 130 видів (без урахування свійських тварин та людини) 28 родин, які належать до 9 рядів. З них 95 видів мають охоронні категорії відповідно до хоча б одного списку. У заповіднику на цей час відомо 55 видів [5, 6, 7]. Детальніше подано у таблиці 2.

Таблиця 2

Види ссавців природного заповідника «Медобори», внесені в міжнародні переліки охоронюваних видів

Латинська назва	Українська назва	МСОП	ЄС	БЕ	БО	ВА	ЧК
<i>MAMMALIA</i>	ССАВЦІ						
<i>SORICOMORPHA</i>	МИШОПОДІБНІ						
<i>Crocidura leucodon</i> (Hermann, 1780)	Білозубка білочерева	-	-	3	-	-	Нв
<i>Crocidura suaveolens</i> (Pallas, 1811)	Білозубка мала	-	-	3	-	-	-
<i>Sorex caecutines</i> (Laxmann, 1788)	Мідиця середня	-	-	3	-	-	-
<i>Sorex minutus</i> (Linnaeus, 1766)	Мідиця мала	-	-	3	-	-	-
<i>CHIROPTERA</i>	РУКОКРИЛІ						
<i>Barbastella barbastellus</i> (Schreber, 1774)	Широковух європейський	NT	VU	2	2*	-	Зк
<i>Eptesicus serotinus</i> (Schreber, 1774)	Лилик пізній	-	-	2	2*	-	Вр
<i>Myotis brandtii</i> (Eversmann, 1845)	Нічниця північна	-	-	2	2*	-	Рк
<i>Myotis nattereri</i> (Heinrich Kuhl, 1817)	Нічниця війчаста	-	-	2	2*	-	Рк
<i>Myotis bechsteinii</i> (Heinrich Kuhl, 1817)	Нічниця довговуха	NT	VU	2	2*	-	Вр
<i>Myotis dasycneme</i> (Boie, 1825)	Нічниця ставкова	NT	NT	2	2*	-	Вр
<i>Myotis daubentonii</i> (Kuhl, 1817)	Нічниця водяна	-	-	2	2*	-	Вр
<i>Myotis myotis</i> (Borkhausen, 1797)	Нічниця велика	-	-	2	2*	-	Вр
<i>Myotis mystacinus</i> (Kuhl 1817)	Нічниця вусата	-	-	2	2*	-	Вр
<i>Nyctalus leisleri</i> (Kuhl 1817)	Вечірниця мала	-	-	2	2*		Рк
<i>Nyctalus noctula</i> (Schreber, 1774)	Вечірниця руда	-	-	2	2*	-	Вр
<i>Pipistrellus kuhlii</i> (Kuhl 1817)	Нетопир білосмугий	-	-	2	2*	-	Вр
<i>Pipistrellus nathusii</i> (Keyserling & Blasius, 1839)	Нетопир лісовий	-	-	2	2*	-	Но
<i>Pipistrellus pipistrellus</i> (Schreber, 1774)	Нетопир карлик	-	-	3	2*	-	Вр
<i>Pipistrellus pygmaeus</i> (Leach, 1825)	Нетопир пігмей	-	-	2	2*	-	Но
<i>Plecotus auritus</i> (Linnaeus, 1758)	Вухань бурий	-	-	2	2*	-	Вр
<i>Plecotus austriacus</i> (J.B. Fischer, 1829)	Вухань сірий	-	-	2	2*	-	Рк

ЗООЛОГІЯ

Латинська назва	Українська назва	МСОП	ЄС	БЕ	БО	ВА	ЧК
<i>Rhinolophus hipposideros</i> (Bechstein, 1800)	Підковоніс малий	-	NT	2	2*	-	Вр
<i>Vespertilio murinus</i> (Linnaeus, 1758)	Лилик двоколірний	-	-	2	2*	-	Вр
LAGOMORPHA	ЗАЙЦЕПОДІБНІ						
<i>Lepus europaeus</i> (Pallas, 1778)	Заєць сірий	-	-	3	-	-	-
RODENTIA	ГРИЗУНИ						
<i>Castor fiber</i> (Linnaeus, 1758)	Бобер європейський	-	-	3	-	-	-
<i>Cricetus cricetus</i> (Linnaeus, 1758)	Хом'як звичайний	-	-	2	-	-	Но
<i>Dryomys nitedula</i> (Pallas, 1778)	Соня лісова	-	-	3	-	-	-
<i>Glis [Myoxus] glis</i> (Linnaeus, 1766)	Вовчок сірий	-	-	3	-	-	-
<i>Muscardinus avellanarius</i> (Linnaeus, 1758)	Вовчок ліщини	-	-	3	-	-	-
<i>Sciurus vulgaris</i> (Linnaeus, 1758)	Вивірка звичайна	-	-	3	-	-	-
<i>Sicista betulina</i> (Pallas, 1779)	Мишівка лісова	-	-	2	-	-	Рк
CARNIVORA	ХИЖІ						
<i>Canis lupus</i> (Linnaeus, 1758)	Вовк сірий	-	-	2	-	2	-
<i>Lutra lutra</i> (Linnaeus, 1758)	Видра річкова	-	NT	2	-	1	Но
<i>Martes foina</i> (Erxleben, 1777) G. Fischer de Waldheim, 1817	Куниця кам'яна	-	-	3	-	-	-
<i>Martes martes</i> (Linnaeus, 1758)	Куниця лісова	-	-	3	-	-	-
<i>Meles meles</i> (Linnaeus, 1758)	Борсук європейський	-	-	3	-	-	-
<i>Mustela erminea</i> (Linnaeus, 1758)	Горностай	-	-	3	-	-	Но
<i>Mustela nivalis</i> (Linnaeus, 1766)	Ласка	-	-	3	-	-	-
<i>Mustela putorius</i> (Linnaeus, 1758)	Тхір чорний	-	-	3	-	-	Но
ARTIODACTYLA	ПАРНОПАЛІ						
<i>Alces alces</i> (Linnaeus, 1758)	Лось європейський	-	-	3	-	-	-
<i>Capreolus capreolus</i> (Linnaeus, 1758)	Сарна європейська	-	-	3	-	-	-

Птахи

До орнітофауни України зараз зараховують 425 видів птахів. З них близько 270 видів регулярно гніздяться, до 140 видів трапляються у зимовий період, з яких приблизно 20 видів з'являються лише для зимівлі; близько 40 видів є пролітними і реєструються тільки під час сезонних міграцій; більше 100 видів – залітні, потрапляють до країни випадково. До третього видання Червоної книги України (2009) включено 87 видів. Назви таксонів наведено за виданням «Анотований список українських наукових назв птахів фауни України» [10]. У заповіднику на цей час відомо 197 видів [1, 4] (табл. 3).

Таблиця 3

Види птахів природного заповідника «Медобори», внесені в міжнародні переліки охоронюваних видів

Латинська назва	Українська назва	МСОП	ЄС	БЕ	БО	ВА	ЧК
AVES	ПТАХИ						
GAVIIFORMES	ГАГАРОПОДІБНІ						
<i>Gavia arctica</i> (Linnaeus, 1758)	Гагара чорношия	-	VU	2	2*	-	-
PODICIPEDIFORMES	ПІРНИКОЗОПОДІБНІ						
<i>Podiceps cristatus</i> (Linnaeus, 1758)	Пірникоза велика	-	-	3	-	-	-
<i>Podiceps grisegena</i> (Boddaert, 1783)	Пірникоза сірощока	-	-	2	2*	-	-
<i>Podiceps nigricollis</i> (Brehm, 1831)	Пірникоза чорношия	-	-	2	-	-	-
<i>Podiceps ruficollis</i> (Pallas, 1764)	Пірникоза мала	-	-	2	-	-	-
Pelecaniformes	ПЕЛІКАНОПОДІБНІ						
<i>Phalacrocorax carbo</i> (Linnaeus, 1758)	Баклан великий	-	-	3	-	-	-
CICONIIFORMES	ЛЕЛЕКОПОДІБНІ						

ЗООЛОГІЯ

Латинська назва	Українська назва	МСОП	ЄС	БЕ	БО	ВА	ЧК
<i>Ardea cinerea</i> (Linnaeus, 1758)	Чапля сіра	-	-	3	-	-	-
<i>Ardea purpurea</i> (Linnaeus, 1766)	Чапля руда	-	-	2	2*	-	-
<i>Botaurus stellaris</i> (Linnaeus, 1758)	Бугай	-	-	2	2*	-	-
<i>Ciconia ciconia</i> (Linnaeus, 1758)	Лелека білий	-	-	2	2*	-	-
<i>Ciconia nigra</i> (Linnaeus, 1758)	Лелека чорний	-	-	2	2*	2	Рд
<i>Egretta alba</i> (Linnaeus, 1758)	Чепура велика	-	-	2	2*	-	-
<i>Egretta garzetta</i> (Linnaeus, 1766)	Чепура мала	-	-	2	-	-	-
<i>Ixobrychus minutus</i> (Linnaeus, 1766)	Бугайчик	-	-	2	2*	-	-
<i>Nycticorax nycticorax</i> (Linnaeus, 1758)	Квак	-	-	2	-	-	-
<i>Anas clypeata</i> (Linnaeus, 1758)	Широконоска	-	-	3	1,2*	-	-
<i>Anas crecca</i> (Linnaeus, 1758)	Чирянка мала	-	-	3	1,2*	-	-
<i>Anas penelope</i> (Linnaeus, 1758)	Свищ	-	-	3	1,2*	-	-
<i>Anas platyrhynchos</i> (Linnaeus, 1758)	Крижень	-	-	3	1,2*	-	-
<i>Anas querquedula</i> (Linnaeus, 1758)	Чирянка велика	-	-	3	1,2*	-	-
<i>Anas strepera</i>	Нерозень	-	-	3	1,2*	-	Рд
<i>Anser anser</i> (Linnaeus, 1758)	Гуска сіра	-	-	3	1,2*	-	-
<i>Anser fabalis</i> (Latham, 1787)	Гуменник	-	-	3	1,2*	-	-
<i>Aythya ferina</i> (Linnaeus, 1758)	Попелюх	-	-	3	1,2*	-	-
<i>Aythya fuligula</i> (Linnaeus, 1758)	Чернь чубата	-	-	3	1,2*	-	-
<i>Branta leucopsis</i>	Казарка білощока	-	-	2	1,2*	-	-
<i>Bucephala clangula</i> (Linnaeus, 1758)	Гоголь	-	-	3	1,2*	-	Рд
<i>Cygnus olor</i> (Gmelin, 1789)	Лебідь-шипун	-	-	3	1,2*	-	-
FALCONIFORMES	СОКОЛОПОДІБНІ						
<i>Accipiter gentilis</i> (Linnaeus, 1758)	Яструб великий	-	-	2	1,2	2	-
<i>Accipiter nisus</i> (Linnaeus, 1758)	Яструб малий	-	-	2	1,2	2	-
<i>Aquila chrysaetos</i> (Linnaeus, 1758)	Беркут	-	-	2	1,2	2	Вр
<i>Aquila clanga</i> (Pallas, 1811)	Підорлик великий	VU	EN	2	1,2	2	Рд
<i>Aquila pomarina</i> (Brehm, 1831)	Підорлик малий	-	-	2	1,2	2	Рд
<i>Buteo buteo</i> (Linnaeus, 1758)	Канюк звичайний	-	-	2	1,2	2	-
<i>Buteo lagopus</i> (Pontoppidan, 1763)	Зимняк	-	-	2	1,2	-	-
<i>Buteo rufinus</i> (Cretzschmar, 1829)	Канюк степовий	-	VU	2	1,2	2	Рд
<i>Circus gallicus</i> (Gmelin, 1788)	Змієїд	-	-	2	1,2	2	Рд
<i>Circus aeruginosus</i> (Linnaeus, 1758)	Лунь очеретяний	-	-	2	1,2	2	-
<i>Circus cyaneus</i> (Linnaeus, 1766)	Лунь польовий	-	-	2	1,2	2	Рд
<i>Circus pygargus</i> (Linnaeus, 1758)	Лунь лучний	-	-	2	1,2	2	Вр
<i>Falco columbarius</i> (Linnaeus, 1758)	Підсоколик малий	-	-	2	2	2	-
<i>Falco peregrinus</i> (Tunstall, 1771)	Сапсан	-	-	2	2	1	Рд
<i>Falco subbuteo</i> (Linnaeus, 1758)	Підсоколик великий	-	-	2	2	2	-
<i>Falco tinnunculus</i> (Linnaeus, 1758)	Боривітер звичайний	-	-	2	2	2	-
<i>Falco vespertinus</i> (Linnaeus, 1766)	Кібчик	NT	VU	2	2	2	-
<i>Hieraetus pennatus</i> (Gmelin, 1788)	Орел-карлик	-	-	2	1,2	2	Рд
<i>Milvus milvus</i> (Linnaeus, 1758)	Шуліка рудий	NT	-	2	1,2	2	Зд
<i>Milvus migrans</i> (Boddaert, 1783)	Шуліка чорний	-	VU	2	1,2	2	Вр
<i>Pandion haliaetus</i> (Linnaeus, 1758)	Скопа	-	-	2	2	2	Зк
<i>Pernis apivorus</i> (Linnaeus, 1758)	Осоїд	-	-	2	1,2	2	-
GALLIFORMES	КУРОПОДІБНІ						
<i>Coturnix coturnix</i> (Linnaeus, 1758)	Перепілка	-	-	3	2	-	-
<i>Perdix perdix</i> (Linnaeus, 1758)	Куріпка сіра	-	VU	3	-	-	-

ЗООЛОГІЯ

Латинська назва	Українська назва	МСОП	ЄС	БЕ	БО	ВА	ЧК
<i>Phasianus colchicus</i> (Linnaeus, 1758)	Фазан	-	-	3	-	-	-
GRUIFORMES	ЖУРАВЛЕПОДІБНІ						
<i>Crex crex</i> (Linnaeus, 1758)	Деркач	NT	-	2	-	-	-
<i>Fulica atra</i> (Linnaeus, 1758)	Лиска	-	-	3	2*	-	-
<i>Gallinula chloropus</i> (Linnaeus, 1758)	Курочка водяна	-	-	3	-	-	-
<i>Grus grus</i> (Linnaeus, 1758)	Журавель сирій	-	-	2	1,2*	2	Рд
<i>Porzana porzana</i> (Linnaeus, 1766)	Погонич звичайний	-	-	2	2*	-	-
<i>Rallus aquaticus</i> (Linnaeus, 1758)	Пастушок	-	-	3	-	-	-
CHARADRIIFORMES	СИВКОПОДІБНІ						
<i>Charadrius dubius</i> (Scopoli, 1786)	Пісочник малий	-	-	2	2*	-	-
<i>Chlidonias hybrida</i> (Pallas, 1811)	Крячок білощокий	-	-	2	-	-	-
<i>Chlidonias leucopterus</i> (Temminck, 1815)	Крячок білокрилий	-	-	2	2*	-	-
<i>Chlidonias niger</i> (Linnaeus, 1758)	Крячок чорний	-	-	2	2*	-	-
<i>Gallinago gallinago</i> (Linnaeus, 1758)	Баранець звичайний	-	-	3	1,2	-	-
<i>Himantopus himantopus</i> (Linnaeus, 1758)	Кулик-довгоніг	-	-	2	2*	-	Вр
<i>Larus canus</i> (Linnaeus, 1758)	Мартин сивий	-	-	3	-	-	-
<i>Larus ridibundus</i> (Linnaeus, 1766)	Мартин звичайний	-	-	3	-	-	-
<i>Limosa limosa</i> (Linnaeus, 1758)	Грицик великий	NT	VU	3	1,2*	-	-
<i>Pluvialis apricaria</i> (Linnaeus, 1758)	Сивка звичайна	-	-	3	2*	-	-
<i>Scolopax rusticola</i> (Linnaeus, 1758)	Слуква	-	-	3	1,2	-	-
<i>Stercorarius</i> (Brisson, 1760)	Поморник середній	-	-	3	-	-	-
<i>Sterna hirundo</i> (Linnaeus, 1758)	Крячок річковий	-	-	2	2*	-	-
<i>Tringa glareola</i> (Linnaeus, 1758)	Коловодник болотяний	-	-	2	1,2*	-	-
<i>Tringa ochropus</i> (Linnaeus, 1758)	Коловодник лісовий	-	-	2	1,2*	-	-
<i>Tringa stagnatilis</i> (Bechstein, 1803)	Коловодник ставковий	-	-	2	1,2*	-	Зк
<i>Tringa totanus</i> (Linnaeus, 1758)	Коловодник звичайний	-	-	3	1,2*	-	-
<i>Vanellus vanellus</i> (Linnaeus, 1758)	Чайка	-	VU	3	2*	-	-
COLUMBIFORMES	ГОЛУБОПОДІБНІ						
<i>Columba oenas</i> (Linnaeus, 1758)	Голуб-синяк	-	-	3	-	-	Вр
<i>Columba livia</i> (Gmelin, 1789)	Голуб сизий	-	-	3	-	-	-
<i>Streptopelia decaocto</i> (Frisvaldszky, 1838)	Горлиця садова	-	-	3	-	-	-
<i>Streptopelia turtur</i> (Linnaeus, 1758)	Горлиця звичайна	-	-	3	-	-	-
CUCULIFORMES	ЗОЗУЛЕПОДІБНІ						
<i>Cuculus canorus</i> (Linnaeus, 1758)	Зозуля	-	-	3	-	-	-
STRIGIFORMES	СОВОПОДІБНІ						
<i>Asio flammeus</i> (Pontoppidan, 1763)	Сова болотяна	-	-	2	-	2	Рд
<i>Asio otus</i> (Linnaeus, 1758)	Сова вухата	-	-	2	-	2	-
<i>Athene noctua</i> (Scopoli, 1769)	Сич хатній	-	-	2	-	2	-
<i>Bubo bubo</i> (Duméril, 1806)	Пугач	-	-	2	-	2	Рд
<i>Strix aluco</i> (Linnaeus, 1758)	Сова сіра	-	-	2	-	2	-
<i>Strix uralensis</i> (Pallas, 1771)	Сова довгохвоста	-	-	2	-	2	Нв
<i>Tyto alba</i> (Scopoli, 1769)	Сипуха	-	-	2	-	2	Зк
CAPRIMULGIFORMES	ДРІМЛЮГОПОДІБНІ						
<i>Caprimulgus europaeus</i> (Linnaeus, 1758)	Дрімлюга	-	-	2	-	-	-

ЗООЛОГІЯ

Латинська назва	Українська назва	МСОП	ЄС	БЕ	БО	ВА	ЧК
APODIFORMES	СЕРПОКРИЛЬЦЕ-ПОДІБНІ						
<i>Apus apus</i> (Linnaeus, 1758)	Серпокрилець чорний	-	-	3	-	-	-
CORACIIFORMES	СИВОРАКШЕ-ПОДІБНІ						
<i>Alcedo atthis</i> (Linnaeus, 1758)	Рибалочка	-	-	2	-	-	-
<i>Coracias garrulus</i> (Linnaeus, 1758)	Сиворакша	NT	VU	2	2	-	Зк
<i>Merops apiaster</i> (Linnaeus, 1758)	Бджолоїдка	-	-	2	2	-	-
UPUPIFORMES	ОДУДОПОДІБНІ						
<i>Upupa epops</i> (Linnaeus, 1758)	Одуд	-	-	2	-	-	-
PICIFORMES	ДЯТЛОПОДІБНІ						
<i>Dendrocopos major</i> (Linnaeus, 1758)	Дятел звичайний	-	-	2	-	-	-
<i>Dendrocopos medius</i> (Linnaeus, 1758)	Дятел середній	-	-	2	-	-	-
<i>Dendrocopos minor</i> (Linnaeus, 1758)	Дятел малий	-	-	2	-	-	-
<i>Dendrocopos syriacus</i> (Hemprich & Ehrenberg, 1833)	Дятел сирійський	-	-	2	-	-	-
<i>Dryocopus martius</i> (Linnaeus, 1758)	Жовна чорна	-	-	2	-	-	-
<i>Jynx torquilla</i> (Linnaeus, 1758)	Крутиголовка	-	-	2	-	-	-
<i>Picus canus</i> (Gmelin, 1788)	Жовна сива	-	-	2	-	-	-
<i>Picus viridis</i> (Linnaeus, 1758)	Жовна зелена	-	-	2	-	-	Вр
PASSERIFORMES	ГОРОБЦЕПОДІБНІ						
<i>Acanthis cannabina</i> (Linnaeus, 1758)	Коноплянка	-	-	2	-	-	-
<i>Acanthis flammea</i> (Linnaeus, 1758)	Чечітка звичайна	-	-	2	-	-	-
<i>Acanthis hornemanni</i> (Holbøll, 1843)	Чечітка біла	-	-	2	-	-	-
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i> (Linnaeus, 1758)	Очеретянка лучна	-	-	2	-	-	-
<i>Acrocephalus palustris</i> (Linnaeus, 1758)	Очеретянка чагарникова	-	-	2	-	-	-
<i>Acrocephalus arundinaceus</i> (Linnaeus, 1758)	Очеретянка велика	-	-	2	-	-	-
<i>Aegithalos caudatus</i> (Linnaeus, 1758)	Синиця довгохвоста	-	-	3	-	-	-
<i>Alauda arvensis</i> (Linnaeus, 1758)	Жайворонок польовий	-	-	3	-	-	-
<i>Anthus campestris</i> (Linnaeus, 1758)	Щеврик польовий	-	-	2	-	-	-
<i>Anthus pratensis</i> (Linnaeus, 1758)	Щеврик лучний	-	-	2	-	-	-
<i>Anthus trivialis</i> (Linnaeus, 1758)	Щеврик лісовий	-	-	2	-	-	-
<i>Bombycilla garrulus</i> (Linnaeus, 1758)	Омелюх	-	-	2	-	-	-
<i>Carduelis carduelis</i> (Linnaeus, 1758)	Щиглик	-	-	2	-	-	-
<i>Carpodacus erythrinus</i> (Pallas, 1770)	Чечевиця	-	-	2	-	-	-
<i>Certhia familiaris</i> (Linnaeus, 1758)	Підкоришник звичайний	-	-	2	-	-	-
<i>Chloris chloris</i> (Linnaeus, 1758)	Зеленяк	-	-	2	-	-	-
<i>Coccothraustes coccothraustes</i> (Linnaeus, 1758)	Костогриз	-	-	2	-	-	-
<i>Corvus corax</i> (Linnaeus, 1758)	Крук	-	-	3	-	-	-
<i>Delichon urbica</i> (Linnaeus, 1758)	Ластівка міська	-	-	2	-	-	-

ЗООЛОГІЯ

Латинська назва	Українська назва	МСОП	ЄС	БЕ	БО	ВА	ЧК
<i>Emberiza calandra</i> (Linnaeus, 1758)	Просянка	-	-	3	-	-	-
<i>Emberiza citrinella</i> (Linnaeus, 1758)	Вівсянка звичайна	-	-	2	-	-	-
<i>Emberiza hortulana</i> (Linnaeus, 1758)	Вівсянка садова	-	-	3	-	-	-
<i>Emberiza schoeniclus</i> (Linnaeus, 1758)	Вівсянка очеретяна	-	-	2	-	-	-
<i>Eremophila alpestris</i> (Linnaeus, 1758)	Жайворонок рогатий	-	-	2	-	-	-
<i>Erithacus rubecula</i> (Linnaeus, 1758)	Вільшанка	-	-	2	2	-	-
<i>Ficedula albicollis</i> (Temminck, 1815)	Мухоловка білошия	-	-	2	2	-	-
<i>Ficedula hypoleuca</i> (Pallas, 1764)	Мухоловка строката	-	-	2	2	-	-
<i>Ficedula parva</i> (Bechstein, 1792)	Мухоловка мала	-	-	2	2	-	-
<i>Fringilla coelebs</i> (Linnaeus, 1758)	Зяблик	-	-	3	-	-	-
<i>Fringilla montifringilla</i> (Linnaeus, 1758)	В'юрок	-	-	3	-	-	-
<i>Galerida cristata</i> (Linnaeus, 1758)	Посмітюха	-	-	3	-	-	-
<i>Hippolais icterina</i> (Linnaeus, 1758)	Берестянка звичайна	-	-	2	-	-	-
<i>Hirundo rustica</i> (Linnaeus, 1758)	Ластівка сільська	-	-	2	-	-	-
<i>Lanius collurio</i> (Linnaeus, 1758)	Сорокопуд терновий	-	-	2	-	-	-
<i>Lanius excubitor</i> (Linnaeus, 1758)	Сорокопуд сірий	-	-	2	-	-	Рд
<i>Lanius minor</i> (Gmelin, 1788)	Сорокопуд чорнолобий	-	-	2	-	-	-
<i>Locustella fluviatilis</i> (Wolf, 1810)	Кобилочка річкова	-	-	2	-	-	-
<i>Locustella luscinioides</i> (Savi, 1824)	Кобилочка солов'їна	-	-	2	-	-	-
<i>Locustella naevia</i> (Boddaert, 1783)	Кобилочка-цвіркун	-	-	2	-	-	-
<i>Loxia curvirostra</i> (Linnaeus, 1758)	Шишкар ялиновий	-	-	2	-	-	-
<i>Loxia leucoptera</i> (Gmelin, 1789)	Шишкар білокрилий	-	-	2	-	-	-
<i>Lullula arborea</i> (Linnaeus, 1758)	Жайворонок лісовий	-	-	3	-	-	-
<i>Luscinia luscinia</i> (Linnaeus, 1758)	Соловейко східний	-	-	2	2	-	-
<i>Luscinia megarhynchos</i> (Brehm, 1831)	Соловейко західний	-	-	2	2	-	-
<i>Motacilla alba</i> (Linnaeus, 1758)	Плиска біла	-	-	2	-	-	-
<i>Motacilla citreola</i> (Pallas, 1776)	Плиска жовтоголова	-	-	2	-	-	-
<i>Motacilla flava</i> (Linnaeus, 1758)	Плиска жовта	-	-	2	-	-	-
<i>Muscicapa striata</i> (Pallas, 1764)	Мухоловка сіра	-	-	2	2	-	-
<i>Nucifraga caryocatactes</i> (Linnaeus, 1758)	Горіхівка	-	-	2	-	-	-
<i>Oenanthe isabellina</i> (Temminck, 1829)	Кам'янка попеляста	-	-	2	2	-	-
<i>Oenanthe oenanthe</i> (Linnaeus, 1758)	Кам'янка звичайна	-	-	2	2	-	-
<i>Oriolus oriolus</i> (Linnaeus, 1758)	Вивільга	-	-	2	-	-	-
<i>Parus ater</i> (Linnaeus, 1758)	Синиця чорна	-	-	2	-	-	-
<i>Parus caeruleus</i> (Linnaeus, 1758)	Синиця блакитна	-	-	2	-	-	-
<i>Parus cristatus</i> (Linnaeus, 1758)	Синиця чубата	-	-	2	-	-	-
<i>Parus major</i> (Linnaeus, 1758)	Синиця велика	-	-	2	-	-	-
<i>Parus montanus</i> (Conrad von Balenstein, 1827)	Гаїчка-пухляк	-	-	2	-	-	-
<i>Parus palustris</i> (Linnaeus, 1758)	Гаїчка болотяна	-	-	2	-	-	-
<i>Passer montanus</i> (Linnaeus, 1758)	Горобець польовий	-	-	3	-	-	-
<i>Phoenicurus ochruros</i> (S. G. Gmelin, 1774)	Горихвістка чорна	-	-	2	2	-	-

ЗООЛОГІЯ

Латинська назва	Українська назва	МСОП	ЄС	БЕ	БО	ВА	ЧК
<i>Phoenicurus phoenicurus</i> (Linnaeus, 1758)	Горихвістка звичайна	-	-	2	2	-	-
<i>Phylloscopus collybita</i> (Vieillot, 1817)	Вівчарик-ковалик	-	-	2	-	-	-
<i>Phylloscopus sibilatrix</i> (Bechstein, 1793)	Вівчарик жовтобровий	-	-	2	-	-	-
<i>Phylloscopus trochilus</i> (Linnaeus, 1758)	Вівчарик весняний	-	-	2	-	-	-
<i>Plectrophenax nivalis</i> (Linnaeus, 1758)	Пуночка	-	-	2	-	-	-
<i>Prunella modularis</i> (Linnaeus, 1758)	Тинівка лісова	-	-	2	-	-	-
<i>Pyrrhula pyrrhula</i> (Linnaeus, 1758)	Снігур	-	-	3	-	-	-
<i>Regulus regulus</i> (Linnaeus, 1758)	Золотомушка жовточуба	-	-	2	-	-	-
<i>Remiz pendulinus</i> (Linnaeus, 1758)	Ремез	-	-	2	-	-	-
<i>Riparia riparia</i> (Linnaeus, 1758)	Ластівка берегова	-	-	2	-	-	-
<i>Saxicola rubetra</i> (Linnaeus, 1758)	Трав'янка лучна	-	-	2	2	-	-
<i>Saxicola torquata</i> (Linnaeus, 1758)	Трав'янка чорноголова	-	-	2	2	-	-
<i>Sitta europaea</i> (Linnaeus, 1758)	Повзик	-	-	2	-	-	-
<i>Spinus spinus</i> (Linnaeus, 1758)	Чиж	-	-	2	-	-	-
<i>Sylvia atricapilla</i> (Linnaeus, 1758)	Кропив'янка чорноголова	-	-	2	-	-	-
<i>Sylvia borin</i> (Boddaert, 1783)	Кропив'янка садова	-	-	2	-	-	-
<i>Sylvia communis</i> (Latham, 1787)	Кропив'янка сіра	-	-	2	-	-	-
<i>Sylvia curruca</i> (Linnaeus, 1758)	Кропив'янка прудка	-	-	2	-	-	-
<i>Sylvia nisoria</i> (Bechstein, 1792)	Кропив'янка прудка	-	-	2	-	-	-
<i>Troglodytes troglodytes</i> (Linnaeus, 1758)	Волове очко	-	-	2	-	-	-
<i>Turdus iliacus</i> (Linnaeus, 1758)	Дрізд білобровий	-	-	3	2	-	-
<i>Turdus merula</i> (Linnaeus, 1758)	Дрізд чорний	-	-	3	2	-	-
<i>Turdus pilaris</i> (Linnaeus, 1758)	Чикотень	-	-	3	2	-	-
<i>Turdus philomelos</i> (Brehm, 1831)	Дрізд співочий	-	-	3	2	-	-
<i>Turdus viscivorus</i> (Linnaeus, 1758)	Дрізд-омелюх	-	-	3	2	-	-

Фауна плазунів України налічує 24 (25) види, 7 родин, 2 ряди. Усі види, за винятком інтродуцентів, мають охоронні категорії. Систематику нижчих таксонів плазунів та їх латинські назви наведено за базою даних TIGR Reptile Database (<http://www.reptile-database.org>); амфібій – за Є. М. Писанцем (2007) (табл. 4).

Таблиця 4

Види земноводних і плазунів природного заповідника «Медобори», внесені в міжнародні переліки охоронюваних видів

Латинська назва	Українська назва	МСОП	ЄС	БЕ	БО	ВА	ЧК
REPTILIA	ПЛАЗУНИ						
TESTUDINES	ЧЕРЕПАХИ						
<i>Emys orbicularis</i> (Linnaeus, 1758)	Черепаха болотяна	LR/nt	NT	2	-	-	-
SQUAMATA	ЛУСКАТІ						
<i>Anguis ragilis</i> (Linnaeus, 1758)	Веретільниця ламка	-	-	3	-	-	-
<i>Coronella austriaca</i> (Linnaeus, 1758)	Мідянка європейська	-	-	2	-	-	Вр
<i>Lacerta agilis</i> (Linnaeus, 1758)	Ящірка прудка	-	-	2	-	-	-
<i>Natrix natrix</i> (Linnaeus, 1758)	Вуж звичайний	-	-	3	-	-	-

ЗООЛОГІЯ

Латинська назва	Українська назва	МСОП	ЄС	БЕ	БО	ВА	ЧК
<i>Vipera berus</i> (Linnaeus, 1758)	Гадюка звичайна	-	-	3	-	-	-
<i>Zootoca vivipara</i> (Lichtenstein, 1823)	Ящірка живородна	-	-	3	-	-	-
AMPHIBIA	ЗЕМНОВОДНІ						
CAUDATA	ХВОСТАТИ						
<i>Lissotriton [Triturus] vulgaris</i> (Laurenti, 1768)	Тритон звичайний	-	-	3	-	-	-
<i>Triturus cristatus</i> (Laurenti, 1768)	Тритон гребенястий	-	-	2	-	-	-
ANURA	БЕЗХВОСТІ						
<i>Bombina bombina</i> (Linnaeus, 1761)	Джерлянка червоночерева	-	-	2	-	-	-
<i>Bufo bufo</i> (Linnaeus, 1758)	Ропуха сіра	-	-	3	-	-	-
<i>Bufo viridis</i> Laurenti, 1768	Ропуха зелена	-	-	2	-	-	-
<i>Hyla arborea</i> (Linnaeus, 1758)	Райка звичайна, або деревна	-	-	2	-	-	-
<i>Pelobates fuscus</i> (Laurenti, 1768)	Землянка звичайна	-	-	2	-	-	-
<i>Rana arvalis</i> (Nilsson, 1842)	Жаба гостроморда	-	-	2	-	-	-
<i>Rana temporaria</i> (Linnaeus, 1758)	Жаба трав'яна						
<i>Pelophylax [Rana] lessonae</i> (Camerano, 1882)	Жаба ставкова	-	-	3	-	-	-
<i>Pelophylax [Rana] ridibundus</i> (Pallas, 1771)	Жаба озерна	-	-	3	-	-	-

Риби

Фауна риб України налічує понад 200 видів. У невеликих за площею водоймах заповідника та в найближчих до його території ріках і ставках виявлено 15 видів, з них тільки 3 занесені в міжнародні переліки та 1 – до Червоної книги України [11] (табл. 5).

Таблиця 5

Види риб природного заповідника «Медобори», внесені в міжнародні переліки охоронюваних видів

Латинська назва	Українська назва	МСОП	ЄС	БЕ	БО	ВА	ЧК
PISCES	РИБИ						
CYPRINIFORMES	КОРОПОПОДІБНІ						
<i>Misgurnus fossilis</i> (Linnaeus, 1758)	В'юн звичайний	-	-	3	-	-	-
<i>Carassius carassius</i> (Linnaeus, 1758)	Карась звичайний	-	-	-	-	-	Вр
<i>Cyprinus carpio</i> (Linnaeus, 1758)	Короп європейський	VU ²⁰	-	-	-	-	-
SILURIFORMES	СОМОПОДІБНІ						
<i>Silurus glanis</i> (Linnaeus, 1758)	Сом європейський	-	-	3	-	-	-

Бонська конвенція до безхребетних тварин не застосовується. Під охороною CITES перебувають тільки два види фауни України: *Parnassius apollo* і *Hirudo medicinalis*, які у заповіднику не виявлені. Ряд видів охороняється відповідно до Червоного списку Міжнародного союзу охорони природи, Європейського червоного списку та Бернської конвенції, а також Червоної книги України [2, 4, 7, 11, 12] (табл. 6).

Види безхребетних природного заповідника «Медобори», внесені в міжнародні переліки охоронюваних видів

Латинська назва	Українська назва	МСОП	ЄС	БЕ	БО	ВА	ЧК
ARTHROPODA	ЧЛЕНИСТОНОГІ						
COLLEMBOLA	НОГОХВІСТКИ						
<i>Morulina verrucosa</i> (Borner, 1903)	Моруліна пухирчаста	-	-	-	-	-	Вр
<i>Tetradontophora bielensis</i>	Тетрадонтофора блакитна	-	-	-	-	-	Вр
INSECTA	КОМАХИ						
ODONATA	БАБКИ						
<i>Calopteryx virgo</i> (Linnaeus, 1758)	Красуня-діва	-	-	-	-	-	Вр
<i>Sympetrum pedemontanum</i> (Mueller in Allioni, 1776)	Тонкочеревець перев'язаний	-	-	-	-	-	Вр
COLEOPTERA	ЖУКИ						
<i>Aromia moschata</i> (Linnaeus, 1758)	Вусач мускусний	-	-	-	-	-	Вр
<i>Carabus intricatus</i> Linnaeus, 1761	Турун зморшкуватий	LR/nt	V	-	-	-	-
<i>Cerambyx cerdo cerdo</i> Linnaeus, 1758	Вусач великий дубовий західний	VU	E	2	-	-	Вр
<i>Osmoderma barnabita</i> Motschulsky, 1845	Жук-самітник, Жук-пустельник	VU	E	2	-	-	Вр
<i>Lucanus cervus</i> (Linnaeus, 1758)	Жук-олень, Рогач звичайний	-	-	3	-	-	Рд
LEPIDOPTERA	МЕТЕЛИКИ						
<i>Acherontia atropos</i> (Linnaeus, 1758)	Бражник мертва голова	-	-	-	-	-	Рд
<i>Apatura iris</i> (Linnaeus, 1758)	Мінливець великий	-	-	-	-	-	Вр
<i>Agria tau</i> (Linnaeus, 1758)	Сатурнія руда	-	-	-	-	-	Вр
<i>Catocala fraxini</i> (Linnaeus, 1758)	Стрічкарка блакитна	-	-	-	-	-	Вр
<i>Catocala sponsa</i> (Linnaeus, 1767)	Стічкарка орденська малинова	-	-	-	-	-	Рд
<i>Euphydryas aurinia</i> (Rottemburg, 1775)	Рябець великий, матурна	-	E	2	-	-	-
<i>Iphiclides podalirius</i> (Linnaeus, 1758)	Подалірій	-	-	-	-	-	Вр
<i>Limenitis populi</i> (Linnaeus, 1758)	Пасмовець тополевий	-	-	-	-	-	Вр
<i>Lycaena dispar</i> (Haworth, 1802)	Дукачик непарний	LR	E	2	--	-	-
<i>Papilio machaon</i> Linnaeus, 1758	Махаон	-	-	-	-	-	Вр
<i>Parnassius mnemosyne</i> (Linnaeus, 1758)	Мнемозина	-	*	2	-	-	Вр
<i>Plebeius pylaon</i> (Fischer von Waldheim, 1832)	Синявець Пилаон	-	-	-	-	-	Вр
<i>Plebeius argyrognomon</i> (Bergsträsser, 1779)	Синявець Аргирогномон	-	*	-	-	-	-
<i>Saturnia pyri</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	Сатурнія велика	-	E	-	-	-	Вр
HYMENOPTERA	ПЕРЕТИНЧАСТОКРИЛІ						
<i>Bombus muscorum</i> (Linnaeus, 1758)	Джміль моховий	-	-	-	-	-	Рд
<i>Bombus pomorum</i> (Panzer, 1805)	Джміль яскравий	-	-	-	-	-	-
<i>Bombus ruderatus</i> (Fabricius, 1775)	Джміль червонуватий	-	-	-	-	-	Рд
<i>Formica rufa</i> Linnaeus, 1761	Мурашка руда лісова	LR/nt	V	-	-	-	-
<i>Megascolia maculata</i> (Drury, 1773)	Сколія-гігант	-	-	-	-	-	Но
<i>Xylocopa valga</i> Gerstaecker, 1872	Бджола-тесляр звичайна	-	-	-	-	-	Рд
<i>Xylocopa violacea</i> (Linnaeus, 1758)	Бджола-тесляр фіолетова	-	-	-	-	-	Рд
MOLLUSCA	М'ЯКУНИ						
GASTROPODA	GASTROPODA						
<i>Helix pomatia</i> Linnaeus, 1758	Слимак виноградний	-	R	3	-	-	-

Висновки

1. На кінець 2019 року на території та у найближчих околицях заповідника «Медобори» достовірно підтверджено 1 вид прісноводних губок, 79 видів моллюсків, 32 – багатоніжок, 2170 – комах, 15 видів риб, 11 – земноводних, 7 – плазунів, 197 – птахів, 55 – ссавців.
2. Порівняння результатів інвентаризації фауни заповідника з регіональними списками Тернопільської області підтверджує важливість заповідної території для збереження фауни, адже тут знаходиться 100% видів фауни земноводних, 89% видів від усіх ссавців та по 70% – плазунів і птахів Тернопільщини. При наявності в заповіднику невеликої площі води, тут виявлено 33,3% видів регіональної фауни риб.
3. Особливу цінність заповідної території становлять види, які з різних причин опинилися на межі зникнення і до збереження яких звернена велика увага як вітчизняної так і міжнародної спільноти.
4. На території природного заповідника «Медобори» достовірно встановлено перебування тварин з таких міжнародних переліків:
  - а) загальносвітового Червоного списку Міжнародного союзу охорони природи – 18 видів;
  - б) Європейських червоних списків – 28 видів;
  - в) Бернської конвенції («2» – Додаток II, «3» – Додаток III) – 256 видів;
  - г) Бонської конвенції («1» – Додаток I, «2» – Додаток II) – 102 види;
  - д) Вашингтонської конвенції, CITES («1» – Додаток I, «2» – Додаток II) – 37 видів.
5. У заповіднику та його найближчих околицях встановлено 83 види тварин, які занесені на сторінки Червоної книги України.
6. Окремо слід указати на важливість території заповідника для збереження рукокрилих, яких тут відомо 20 видів, що становить більше ніж 73% від всієї хіроптерофауни України.

1. Географія Тернопільської області: монографія. В 2-х т. Т.1. Природні умови та ресурси / ТНПУ ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль: Крок, 2017. 504 с.
2. Капелюх Я. І. Червонокнижні види комах природного заповідника «Медобори», їх локалізація та статус. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Біологія*. Тернопіль, 2011. № 3 (48). С. 160–163.
3. Капелюх Я. І., Гузій А. І. Орнітофауна природного заповідника «Медобори». *Заповідна справа в Україні*. 2000. Т.6, Вип.1–2. С. 59–67.
4. Капелюх Я. І. Денні лускокрилі природного заповідника «Медобори». *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Біологія*. Тернопіль, 2017. № 4 (71). С. 104–112.
5. Капелюх Я. І. Огляд хіроптеріологічних досліджень на території природного заповідника «Медобори». *Праці Теріологічної Школи*. Київ, 2017. Т. 16. С. 64–67.
6. Капелюх Я. І., Семенович Н. Й., Добривода І. П., Мурська М. І. Динаміка видового складу та чисельність мишоподібних гризунів (*Rodentia*) у природному заповіднику «Медобори». *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Біологія*. Тернопіль, 2018. № 2 (73). С. 123–133.
7. Літопис природного заповідника «Медобори». Розділ 9. Підсумки досліджень за програмою Літопис природи за 1991–2015 рр. Книга 23. Гримайлів 2016. С. 190–230.
8. Талпош В. С., Пилявський Б. Р. Фауна хребетних Тернопільської області: довідник. Тернопіль : «Навчальна книга – Богдан», 1998. 80 с.
9. Фауна України: охоронні категорії: довідник / І. Ю. Парнікоза, О. Годлевська, М. С. Шевченко, Д. Н. Іноземцева; під ред. І. В. Загороднюка; 2-ге вид. переробл. та доповн. К. : Київський еколого-культурний центр. 2005. 59 с.
10. Фесенко Г. В., Бокотей А. Птахи України (польовий визначник). Київ, 2002. 411 с.
11. Червона книга України. Тваринний світ / за заг. ред. І. І. Акімова. К. : Глобалсалтінг, 2009. 623 с.
12. Zamoroka A. M., Kapelyukh Ya. I. Notes on the Longhorn Beetles (Coleoptera: Cerambycidae) of Nature Reserve «Medobor» (Ukraine). *Українська ентомофауністика*, 2016. 7 (4). С. 1–19

References

1. Neohrafiia Ternopil's'koï oblasti: monohrafiia. V 2-kh t. T.1. Pryrodni umovy ta resursy / TNPU im. Volodymyra Hnatiuka. – Ternopil': Krok, 2017. – 504 s. (in Ukrainian).

2. Kapeliukh Ya. I. Chervonoknyzhni vydy komakh pryrodnoho zapovidnyka «Medobory», ikh lokalizatsiia ta status / Kapeliukh Ya. I. // Ternopil': Naukovi zapysky TNPU im. Volodymyra Hnatiuka, seriia biolohiia, No3 (48), 2011 – S. 160–163 (in Ukrainian).
3. Kapeliukh Ya. I. Ornitofauna pryrodnoho zapovidnyka «Medobory» / Kapeliukh Ya. I., Huziy A. I. Zapovidna sprava v Ukraini. – 2000. – T. 6, Vyp.1–2. – S. 59–67 (in Ukrainian).
4. Kapeliukh Ya. I. Denni luskokryli pryrodnoho zapovidnyka «Medobory»/ Kapeliukh Ya. I // Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsional'noho pedahohichnoho universytetu im. V. Hnatiuka. Seriia: Biolohiia. – 2017. – N 4 (71). – S. 104–112 (in Ukrainian).
5. Kapeliukh Ya. I. Ohliad khropteriolohichnykh doslidzhen' na terytorii pryrodnoho zapovidnyka «Medobory» / Kapeliukh Ya. I. // Pratsi Teriologichnoi Shkoly. – Kyiv, 2017. – T. 16. – S. 64–67 (in Ukrainian).
6. Kapeliukh Ya. I., Dynamika vydovoho skladu ta chysel'nist' myshopodibnykh hryzuniv (Rodentia) u pryrodnomu zapovidnyku «Medobory» / Kapeliukh Ya. I., Semenovich N. Y., Dobryvoda I. P., Murs'ka M. I. // Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsional'noho pedahohichnoho universytetu im. Volodymyra Hnatiuka. Seriia: Biolohiia. – 2018. – N 2 (73). – S. 123–133 (in Ukrainian).
7. Litopys pryrodnoho zapovidnyka «Medobory»/ Rozdil 9. Pidsumky doslidzhen' za prohramoiu Litopys pryrody za 1991 – 2015 rr. Knyha 23. – Hrymayliv – 2016. S. 190–230 (in Ukrainian).
8. Talposh V. S. Fauna khrebetnykh Ternopil'skoi oblasti (dovidnyk) / Talposh V. S. Pyliav's'kyi B. R. – Ternopil': "Navchal'na knyha - Bohdan". 1998. – 80 s. (in Ukrainian).
9. Fauna Ukrainy: okhoronni katehorii (dovidnyk) / [I. Yu. Parnikoza, O. Hodlev's'ka, M. S. Shevchenko, D. N. Inozemtseva]; pid red. I. V. Zahorodniuka. – [Vydannia druhe, pereroblene ta dopovnene]. – K.: Kyiv's'kyi ekoloho-kul'turnyy tsentr. 2005. – 59 s. (in Ukrainian).
10. Fesenko H. V. Ptakhy Ukrainy (pol'ovyy vyznachnyk) / H. Fesenko, A. Bokotey. – Kyiv, 2002. – 411 s.
11. Chervona knyha Ukrainy. Tvarynnyy svit / [pid zahal'noi redaktsiieiu I. I. Akimova]. – K.: Vydavnytstvo "Hlobakolsaltynh", 2009. – 623 s. (in Ukrainian).
12. Zamoroka A. M., Notes on the Longhorn Beetles (Coleoptera: Cerambycidae) of Nature Reserve "Medobory" (Ukraine) / Zamoroka A. M., Kapelyukh Ya. I. – Ukrain s'ka entomofaunistyka, 2016, 7 (4). – C. 1–19.

Ya. I. Kapeliukh, O. B. Chodyn, A. I. Kapustynskyi, I. P. Dobryvoda

Nature Reserve of «Medobory», Ukraine

RARE SPECIES OF FAUNA OF MEDOBORY, THE NATURE RESERVE

The study is concerned with the study of natural and landscape conditions of the territory of the Nature Reserve "Medobory", and its historical significance in formation of the biotic diversity of Western Ukraine.

It focuses on the research into the territory and formation of the Nature Reserve "Medobory", which covers over 9 000 ha in the central Tovtry.

Moreover, the work highlights the ongoing studies of zoobiota in the area, and points out its significance for preserving the regional fauna (by the end of 2019 the following species were recorded: 1 species of freshwater sponge, 79 species of molluscum, 32 species of centipedes, 2170 species of insects, 15 species of fish, 11 species of amphibians, 7 species of reptiles, 197 species of birds, 55 species of mammals).

The study also provides a detailed analysis of international lists of threatened species valid for the territory of Ukraine, and the species from the Red Book of Ukraine (the 3rd edition); as a result it identifies certain species to be under protection, such as 41 species of mammals, 187 species of birds, 18 species of amphibian and reptiles, 4 species of fish, 30 species of arthropods, 1 species of molluscum. Altogether, there are 281 species in the international lists of endangered species, which makes 11 % of the reliably ascertained fauna variety of the conservation area (2566 species). Except for the arthropods, which are scarcely represented in the international lists, there are more than 63 % of the traced representatives of fauna vertebrates under protection, according to the international lists of endangered species (251 species out of 396 known ones). For many of the animal species the natural forest stand of Medobory is a refugium, where they survived the ice age, and in some of the localities certain rare relict species have survived into the present time.

On the territory of the Nature Reserve Medobory the following animal species enlisted internationally have been registered: IUCN Red List - 18 species, the European Red Lists of species - 28 species, the Bern Convention – 256 species, the Bonn Convention – 102 species, the Bern Convention – 256 species, the Washington Convention – 37 species. 83 animal species of the Reserve and the surrounding territory call for protection since they are listed in the Red Book of Ukraine.

Key words: rare species, Tovtry, nature reserve.

Надійшла 23.08.2019.